

**HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW
CZŁOWIEKA**

ul. Zgoda 11, 00-018 Warszawa
tel.: /22/ 556 44 40; fax: 556 44 50
www.prawaczlowieka.pl

FUNDACJA FOR

Al. J.Ch. Szucha 2/4 lok.20,
00-582 Warszawa
tel.:/22/ 427 40 10; fax: 213 37 85
www.for.org.pl

**Wspólne stanowisko
Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka
oraz Fundacji Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR**

do projektu ustawy o zmianie ustawy -
Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw
(druk sejmowy nr 3655)

Wysłuchanie publiczne
przed Komisją Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP
11 stycznia 2011 r.

1. Konieczność reformy wymiaru sprawiedliwości

Helsińska Fundacja Praw Człowieka oraz Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR uważają, że wymiar sprawiedliwości wymaga gruntownych reform, które powinny dążyć do zapewnienia obywatelom standardu prawa do sądu wynikającego z art. 45 Konstytucji. Projektowana nowelizacja ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3655) wychodzi naprzeciw temu postulatowi, choć nie rozwiązuje wszystkich problemów. Realna zmiana funkcjonowania sądownictwa zależy bowiem od wielu innych czynników, takich jak np.:

- kompleksowy przegląd kognicji sądów na rzecz przeniesienia niektórych kompetencji orzeczniczych z sędziów na referendarzy sądowych czy też przekazanie pewnych spraw np. notariuszom,
- reforma ścieżki kariery sędziowskiej ze wskazaniem na koncepcję sędziego sądu powszechnego,
- reforma systemu wykonywania orzeczeń sądowych zarówno w sprawach cywilnych jak i karnych,
- zmiana sposobu zarządzania urzędnikami sądowymi,
- dalsza informatyzacji wymiaru sprawiedliwości,
- reforma funkcjonowania Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
- rozwój arbitrażu i mediacji, szczególnie w odniesieniu do spraw cywilnych.

W związku z powyższym uważamy, że w zakresie w jakim nowelizacja USP odnosi się do zagadnień zwiększających efektywność funkcjonowania sądów powinna być ona przedmiotem dalszej rozważania legislacyjnej, przy uwzględnieniu proponowanych zmian. Oczywiście o wiele bardziej pożądanym byłoby przyjęcie nowej ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, a także szeregu innych zmian legislacyjnych odnoszących się do wymiaru sprawiedliwości. Zdajemy sobie jednak sprawę, że przygotowanie kompleksowej reformy może zająć kolejne lata i opóźnić wejście w życie niektórych praktycznych zmian, które konieczne są już teraz, a przewidziane są treścią proponowanej nowelizacji.

2. Szczegółowe uwagi do nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych

Poniżej przedstawiamy nasze uwagi do zagadnień, które uważamy za kluczowe w kontekście proponowanej nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych. Zostały one podzielone tematycznie i odnoszą się do węzłowych problemów nowelizacji. Pragniemy jednak podkreślić, że bierzemy pod uwagę projekt nowelizacji ustawy, który został zaakceptowany przez Radę Ministrów, nie zaś zapowiedzi Ministerstwa Sprawiedliwości autopoprawek, jakie pojawiły się w ostatnich dniach (por. wypowiedzi Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2011 r.).

2.1 Oceny sędziów

Projekt nowelizacji Prawa o USP przewiduje wprowadzenie ocen okresowych sędziów. Oceny miałyby zostać dokonywane przez sędziów-wizytatorów w ramach wizytacji poszczególnych wydziałów, raz na cztery lata. Istniałaby ścieżka odwoławcza od indywidualnej oceny pracy danego sędziego, łącznie z prawem odwołania do Krajowej Rady Sądownictwa. Oceny miałyby pewien wpływ na możliwość uzyskania wyższego wynagrodzenia, a co najważniejsze, sędziowie oceniani byłiby zgodnie z czterostopniową skalą ocen.

HFPC oraz FOR co do zasady popierają wprowadzenie systemu ocen sędziów. Uważamy bowiem, że regularna ocena osób wykonujących funkcje publiczne jest niezbędnym elementem zapewnienia odpowiedniej jakości pracy. Ponadto naszym zdaniem – tak długo jak ocena dokonywana jest przez sędziów (a więc mieści się w ramach systemu sądownictwa), a nie organy władzy wykonawczej – nie stanowi ona zagrożenia dla niezawisłości sędziowskiej.

Uważamy jednak, że koncepcja ocen sędziów przewidziana nowelizacją USP nie jest najlepszym rozwiązaniem z następujących powodów:

- koncepcja nastawiona jest na administracyjną weryfikację osiągnięć zawodowych sędziów,
- uzasadnienie do nowelizacji USP nie wyjaśnia ilu sędziów-wizytatorów, jaki nakład sił oraz środków finansowych byłby konieczny, aby dokonać rzetelnej oceny wszystkich sędziów raz na cztery lata,
- uzasadnienie do nowelizacji USP nie rozważa, jakie mogą być konsekwencje systemu ocen dla funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa. Przy założeniu, że 10 proc. ocen podlegałoby skarżeniu, oznaczałoby to ok. 250 nowych spraw dla KRS rocznie,
- nie jest jasne, na ile oceny sędziów mogłyby być przedmiotem upublicznienia,
- nowelizacja USP nie zawiera pakietu aktów wykonawczych dotyczących oceny sędziów, co jest szczególnie zaskakujące, biorąc pod uwagę, że odpowiedni zestaw rozporządzeń został opracowany (i dołączony do nowelizacji USP) w odniesieniu do proponowanej oceny okresowej prokuratorów,
- uzasadnienie nowelizacji USP nie wspomina o konieczności równoległego przygotowania koncepcji ocen sędziów sądów administracyjnych.

Uważamy, że ocena sędziów powinna przede wszystkim służyć im samym – identyfikować te sfery kompetencji, które wymagają doskonalenia oraz uzupełnienia. Oceny sędziów powinny być przeprowadzane we współpracy z kolegami – sędziami, ale także z innymi pracownikami wymiaru sprawiedliwości czy osobami, które mają styczność z wymiarem sprawiedliwości.

FOR oraz HFPC przygotowały raport na temat ocen okresowych sędziów, który został ogłoszony w dniu 10 stycznia 2011 r. Według niego sędziowie, mimo swojej pozycji

i szczególnego umocowania prawnego, należą do grona pracowników sektora publicznego i jako tacy powinni podlegać nowoczesnemu zarządzaniu opartemu na efektywności i wydajności, mierzonej wskaźnikami ilościowymi, czemu służyć ma wprowadzenie systemu stałej i regularnej ewaluacji osiągnięć pracowników instytucji publicznych.

System oceny pracy sędziów, o ile spełnia określone wymogi, nie narusza niezawisłości sędziowskiej. Taki wniosek płynie zarówno z praktyki państw europejskich, jak i dokumentów międzynarodowych, również sygnowanych przez organizacje i gremia skupiające samych sędziów, jak Międzynarodowe Stowarzyszenie Sędziów czy Rada Konsultacyjna Sędziów Europejskich. Czym innym jest niezbędne zachowanie szczególnej staranności i ostrożności przy formułowaniu zasad przeprowadzania oceny. Osoby odpowiedzialne za ocenę pracy sędziów powinny być wybierane wśród przedstawicieli władzy sądowniczej, a nie władzy wykonawczej. Aby zapewnić przejrzystość procesu oceny, sędziowie powinni znać stawiane przed nimi oczekiwania, a także wiedzieć, jakie elementy ich pracy będą poddane ocenie. Sędzia, który otrzyma uwagi krytyczne wobec swojej pracy lub zarzuty popełnienia określonych uchybień, powinien mieć możliwość zaskarżenia oceny do organu odwoławczego. Ocena pracy sędziego zasadniczo nie powinna też rzutować na jego wynagrodzenie.

Oceny okresowe pracy sędziów powinny stać się elementem kompleksowego projektu podnoszenia jakości i sprawności działania sądów w Polsce. Dla przykładu w Holandii od 2002 r. realizowany jest projekt Rechtspraak w ramach, którego przeprowadza się kompleksowe badanie jakości działania sądu i poszczególnych sędziów. Obejmuje ono bezstronność i uczciwość, kwalifikacje zawodowe sędziów, sposób zarządzania rozprawą, działania na rzecz jednolitości orzecznictwa i szybkość postępowania. Na szczególną uwagę zasługują metody badania jakości stosowane w ramach Rechtspraak. Nie jest to, bowiem wyłącznie zewnętrzna kontrola oraz analiza statystyczna, ale także ocena wzajemna dokonywana przez samych sędziów wobec swoich kolegów i koleżanek, a także ankiety przeprowadzane wśród klientów sądów.

Ministerstwo Sprawiedliwości jeszcze przed uchwaleniem projektu nowelizacji ustawy o ustroju sądów powszechnych powinno stworzyć mechanizm zarządzania wiedzą płynącą z ocen okresowych. W szczególności, powinno zostać jasno określone, kto i jak będzie przetwarzał uzyskane w toku ocen okresowych informacje na propozycje zmian organizacyjnych, strukturalnych i prawnych eliminujących ujawnione w ramach oceny problemy. Na Ministrze Sprawiedliwości, ale także na innych podmiotach – środowisku sędziowskim i Krajowej Radzie Sądownictwa – spoczywa też zadanie uzupełnienia i rozszerzenia proponowanego mechanizmu ewaluacyjnego o elementy stosowane w innych państwach. Chodzi, przede wszystkim, o wprowadzenie samooceny i ocen środowiskowych. Sędziowie powinni okresowo dokonywać samodzielnej oceny swojej pracy, wskazywać swoje mocne i słabe strony, a także wyznaczać cele dotyczące podniesienia kwalifikacji czy doskonalenia umiejętności. Samoocena może się następnie stać przedmiotem omówienia z sędzią przełożonym.

Sędziowie powinni też podlegać ocenie innych sędziów pracujących w danym sądzie i posiadających ten sam status zawodowy. W ramach podsumowania takich projektów można rozważyć możliwość organizowania spotkań wszystkich sędziów danego sądu w celu omówienia wyników oceny. Taki mechanizm oceny, jako uzupełnienie ocen okresowych, może być dla sędziów źródłem wartościowych informacji na temat swojej pracy, których zazwyczaj nie dostarczy ewaluacja prowadzona przez osoby spoza danego sądu, czyli sędziów wizytatorów przeprowadzających oceny okresowe.

W kontekście oceniania sędziów należy mieć świadomość potencjalnych zagrożeń wynikających z występowania rozmaitych napięć i konfliktów wewnątrz kadry danego sądu,

co może się przekładać na formułowane oceny. Dlatego też, tego typu wzajemne oceny zdecydowanie nie powinny wywoływać żadnych konsekwencji służbowych czy finansowych, a jedynie stanowić źródło informacji dla samych ocenianych.

Z powyższych względów, deklaracja Ministra Sprawiedliwości o rezygnacji z projektu ocen okresowych przewidzianego w nowelizacji USP jest słusznym rozwiązaniem. Można jedynie ubolewać, że staje się to dopiero na tym etapie – w sytuacji kiedy zastrzeżenia wobec proponowanego systemu ocen wyrażane były od dość dawna (np. zostały podniesione w czasie konferencji zorganizowanej dnia 1 lipca 2010 r. na WPIA UW pt. „Status sędziego – 20 lat po transformacji ustrojowej w Polsce”). Uważamy, że jakkolwiek przyszły model ocen sędziów powinien być oparty na analizie rozwiązań stosowanych w innych państwach i brać pod uwagę przede wszystkim czynniki osobistego rozwoju danego sędziego.

2.2 Instytucja dyrektora sądu

Zdaniem HFPC oraz FOR proponowany przez nowelizację USP podział kompetencji pomiędzy prezesa sądu oraz dyrektora sądu jest właściwym kierunkiem działań, jeżeli chodzi o reformę wymiaru sprawiedliwości. Bieżąca administracja powinna być oddana w ręce profesjonalnego zarządcy, a zadania prezesa sądu powinny się sprowadzać do czuwania nad sprawnym tokiem postępowania w sprawach, które są rozpatrywane w sądzie mu powierzonym. W ogólnym zakresie przepisy nowelizacji USP odpowiadają temu postulatowi i zasługują na akceptację. Niemniej jednak, już na obecnym etapie dostrzegamy kilka wad projektowanej regulacji, które warto poprawić w toku dalszych prac legislacyjnych

Uważamy, że niewystarczającym rozwiązaniem nadzorczym w zakresie wykonywania funkcji przez dyrektora sądu jest możliwość weryfikowania pracy jedynie przez zgromadzenie ogólne sędziów apelacji oceniające jego sprawozdanie w ramach szerszego raportu przygotowanego przez dyrektora sądu apelacyjnego dotyczącego wszystkich sądów w danej apelacji. Uważamy, że kompetencje w zakresie oceny pracy dyrektora sądu powinien mieć przede wszystkim prezes sądu – jako osoba odpowiadająca za całość funkcjonowania sądu, ale także wykonująca zadania, które przynajmniej częściowo są zależne również od dyrektora sądu. Prezes sądu bezwzględnie powinien mieć większy wpływ na możliwość odwołania dyrektora sądu przez Ministra Sprawiedliwości. Prezes powinien być też zwierzchnikiem służbowym dyrektora.

Dla porównania, w Sądzie Najwyższym szefa kancelarii powołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Z kolei w Trybunale Konstytucyjnym szefa Biura Trybunału powołuje i odwołuje Zgromadzenie Ogólne na wniosek prezesa Trybunału. W Naczelnym Sądzie Administracyjnym szefa Kancelarii Prezesa NSA powołuje, za zgodą Kolegium Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prezes NSA. Istnieje zatem wyraźna zależność służbowa pomiędzy osobami pełniącymi czynności administracyjne w sądzie, a prezesami sądów.

2.3 Zmiany w zakresie struktury sądów

Uważamy, że zmiany przewidziane w projekcie nowelizacji USP dotyczące struktury sądów oraz ich zasadniczego podziału na wydziały idą w dobrym kierunku. Przepisy prawne nie powinny tworzyć sytuacji, w których rozbudowana struktura sądów (oraz związana z nią konieczność tworzenia różnych stanowisk funkcyjnych) w istocie ogranicza sprawność i efektywność wykonywania władzy sądowniczej.

Z drugiej jednak strony, nowelizacja USP nie powinna jednak także tworzyć zbyt sztywnej struktury. Zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami w sądach wydziały będą tworzone obligatoryjnie (np. w sądzie rejonowym – wydział cywilny i wydział karny), oraz fakultatywnie (np. wydział rodzinny w sądzie rejonowym). Uważamy, że taka fakultatywna

możliwość utworzenia określonych wydziałów powinna istnieć także na poziomie sądów okręgowych. Odnosi się to w szczególności do następujących typów wydziałów:

- wydziału pracy i ubezpieczeń społecznych (przewidzianego projektowanym art. 16 § 4a),
- wydziału gospodarczego (przewidzianego projektowanym art. 16 § 4a),
- wydziału rodzinnego (nie przewidzianego w nowelizacji USP na poziomie sądów okręgowych).

Według uzasadnienia do nowelizacji w tzw. nowych dużych wydziałach dążyć się będzie do wykształcenia specjalizacji poszczególnych sędziów. Co do zasady ten kierunek uznajemy za słuszny. Nasze wątpliwości budzi jednak to, czy planowane wzmocnienie specjalizacji sędziowskiej można pogodzić z obowiązującymi regułami dotyczącymi automatycznego przydziału spraw w ramach danego wydziału. Zachodzi bowiem niebezpieczeństwo, że w dużych wydziałach – pomimo istnienia nieformalnej specjalizacji poszczególnych sędziów – ze względu na reguły kodeksowe sprawy przydzielane będą bez jej uwzględnienia. Może to wpłynąć negatywnie na jakość orzecznictwa

2.4 Nadzór nad działalnością administracyjną sądów – uporządkowanie kompetencji Ministra Sprawiedliwości

HFPC oraz FOR pozytywnie ocenia zmiany zaproponowane w nowelizacji USP w zakresie nadzoru nad działalnością administracyjną sądów. Uważamy, że wszelkie działania zmierzające do ograniczenia nadzoru osobistego ze strony Ministra Sprawiedliwości są pożądane, a Ministerstwo Sprawiedliwości powinno wykazywać aktywność tylko w zakresie nadzoru administracyjnego. Temu służy nadzór nad dyrektorami administracyjnymi sądów. Należy jednak podkreślić, że nadzór nad dyrektorami sądów nie powinien prowadzić do kwestionowania kompetencji prezesów sądów w tym zakresie (por. uwagi powyżej).

2.5 Kompetencje do powoływania prezesów sądów, wiceprezesów oraz przewodniczących wydziałów

Zdaniem HFPC oraz FOR zaproponowane zmiany w zakresie powoływania prezesów sądów, wiceprezesów oraz przewodniczących wydziałów należy ocenić pozytywnie. W sposób wyraźny Minister Sprawiedliwości ogranicza swoje kompetencje. W zakresie powoływania prezesów sądów rozciągają się one tylko na prezesów sądów apelacyjnych.

2.6 Zmiany w zakresie samorządu sędziowskiego

Nowelizacja USP proponuje istotne zmiany w zakresie funkcjonowania samorządu sędziowskiego. Zdaniem HFPC oraz FOR główne zdanie w tej kwestii powinny mieć środowiska sędziowskie, jako najbardziej zainteresowane praktycznymi aspektami funkcjonowania samorządu sędziowskiego.

2.7 Procedura powoływania nowych sędziów

Nowelizacja USP w zakresie procedury powoływania nowych sędziów proponuje powołanie Komisji Konkursowej działającej przy Krajowej Radzie Sądownictwa. Jest to pomysł kontrowersyjny, który już w momencie ogłoszenia pierwotnego projektu nowelizacji USP w maju 2009 r. budził wiele wątpliwości, w tym także co do zgodności z Konstytucją. Powołanie Komisji Konkursowej może skłaniać do wniosków, że Krajowa Rada Sądownictwa byłaby nadmiernie związana jej rozstrzygnięciami (obowiązek uzasadnienia odstąpienia od kolejności kandydatów przyjętej na liście rankingowej). Tym samym wypaczeniu mogłaby ulec kompetencja przyznana KRS na mocy Konstytucji do opiniowania kandydatów na sędziów i przedstawiania ich Prezydentowi do nominacji.

Tymczasem senacki projekt ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (druk sejmowy nr 3364, wniesiony do Sejmu 16 sierpnia 2010 r.) przewiduje zupełnie inne rozwiązanie w zakresie procedury powoływania sędziów, tj. powoływanie zespołu spośród członków KRS, którego zadaniem jest ocena kandydatów na sędziów (art. 36-38 projektu ustawy o KRS). W przypadku zgłoszenia się kandydatów wykonujących dotychczas zawody adwokata, radcy prawnego, radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, notariusza lub prokuratora, projekt ustawy o KRS przewiduje możliwość uczestnictwa w posiedzeniach zespołu – z głosem doradczym - przedstawiciela Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Krajowej Rady Notarialnej, Krajowej Rady Prokuratury, Prezesa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W stanowisku z dnia 1 grudnia 2010 r. do projektu ustawy o KRS, Rada Ministrów zgłosiła kilka poprawek i zastrzeżeń, jednakże co do zasady pozytywnie zaopiniowała projekt i opowiedziała się za skierowaniem go do dalszych prac legislacyjnych. Co ważne, Rada Ministrów nie odniosła się w żaden sposób do projektowanych art. 36-38 ustawy o KRS dotyczącej procedury powoływania sędziów.

Zdaniem HFPC oraz FOR procedura przewidziana w projektowanej ustawie o KRS w zakresie powoływania sędziów w odpowiedni sposób gwarantuje należyte poszanowanie praw przedstawicieli różnych zawodów prawniczych kandydujących na stanowiska sędziowskie.

Niestety projekt nowelizacji USP, będący przedmiotem wysłuchania publicznego, przewiduje odmienną procedurę, którą trudno jest zaakceptować co do słuszności jak i zgodności z Konstytucją. Dlatego też – biorąc pod uwagę stanowisko Rady Ministrów dotyczący ustawy o KRS z 1 grudnia 2010 r., można zakładać, że projekt nowelizacji USP z 30 września 2010 r. Jeżeli tak faktycznie jest, to należy ubolewać, że Rada Ministrów nie przedstawiła w ostatnim czasie stanowiska do nowelizacji USP (lub autopoprawki), które odpowiadałoby aktualnemu stanowi prac nad projektem.

2.8 Status referendarzy oraz asystentów sędziów

Podstawowym zarzutem wobec nowelizacji USP w zakresie regulacji statusu referendarzy oraz asystentów sędziów jest niewystarczające uzasadnienie projektowanych zmian. Ogranicza się ono zaledwie do dwóch zdań. Tymczasem nowelizacja USP wprowadza istotne zmiany w zakresie statusu tych zawodów, w tym także w zakresie funkcjonowania Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury – jako instytucji kluczowej w zakresie kariery osób, które zostaną referendarzami lub asystentami sądowymi.

Naszym zdaniem w projektowanych regulacjach konieczne jest dążenie do uczynienia z referendarzy oraz asystentów sędziów stosunkowo niezależnych zawodów, które mogą być wykonywane przez długie lata pracy zawodowej. Tymczasem wydaje się, że zamysłem ustawodawcy jest uczynienie z tych zawodów przede wszystkim etapu przejściowego do dalszej kariery w zawodzie sędziego (co dla wielu osób może okazać się złudne, a dla wymiaru sprawiedliwości niekorzystne szczególnie jeżeli nie będzie dopływu kandydatów do zawodu sędziego z innych środowisk prawniczych). Stąd bierze się nacisk na ukończenie aplikacji ogólnej w KSSiP, a także powiązanie praktyki w tych zawodach z odbywaniem aplikacji sądowej w KSSiP (na podstawie listy kwalifikacyjnej). Jednocześnie wydaje się, że ustanowienie wymogu w postaci zdania egzaminu sędziowskiego, adwokackiego, radcowskiego lub prokuratorskiego – w dłuższej perspektywie – może znacząco ograniczać liczbę kandydatów.

Zgodnie z obecną regulacją osoba posiadająca np. tytuł doktora nauk prawnych nie mogłaby

być zatrudniona jako referendarz sądowy ani asystent sędziego. Tymczasem w Trybunale Konstytucyjnym czy w Sądzie Najwyższym wiele osób zatrudnionych w działach orzecznictwa legitymuje się takim właśnie tytułem naukowym, a nie podejmowało wcześniej kształcenia prawniczego zawodowego ani w ramach aplikacji. Co więcej nawet kryteria ustawowe dla zatrudnienia asystentów sędziów w TK, SN czy sądach administracyjnych są o wiele niższe niż przewidziane w USP. W odniesieniu do asystentów wymagane jest przede wszystkim posiadanie wyższego wykształcenia prawniczego.

W przypadku obniżenia podstawowych kryteriów kwalifikacyjnych dla asystentów sędziów (którzy przecież i tak byliby wybierani w procedurze konkursowej) należałoby się także zastanowić czy mogą oni w czasie zatrudnienia jako asystenci podejmować aplikację adwokacką lub radcowską. Problemy na tym tle pojawiały się ostatnio w praktyce polskich sądów.

Konkludując, zdaniem HFPC oraz FOR regulacja statusu referendarzy sądowych i asystentów sędziów nie powinna odnosić się tylko i wyłącznie do kwestii finansowych czy kwalifikacyjnych (w kontekście działalności KSSiP). Problem jest znacznie poważniejszy, gdyż dotyczy znaczenia tych zawodów dla zapewnienia efektywnego funkcjonowania całego wymiaru sprawiedliwości.

2.9 Doskonalenie zawodowe sędziów

Nowelizacja USP przewiduje obowiązek doskonalenia zawodowego sędziów. Tego typu przepis zasługuje na uznanie, tym bardziej, że podobnego typu postanowienia znaleźć można w Prawie o Adwokaturze oraz w ustawie o radcach prawnych. Niemniej niepokój budzi centralizacja doskonalenia zawodowego w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Naszym zdaniem, sędziowie powinni mieć możliwość realizowania obowiązku doskonalenia zawodowego także poza strukturami KSSiP. Mogą to być takie formy kształcenia jak studia podyplomowe, studia doktoranckie, udział w konferencjach, seminariach czy innego rodzaju szkoleniach krajowych i zagranicznych (np. w Akademii Prawa Europejskiego w Trewirze). Wydaje się, że w sferze sądownictwa należy dążyć do podobnego systemu zdobywania punktów szkoleniowych – tak jak to zostało wprowadzone w adwokaturze oraz w samorządzie radców prawnych. Dzięki temu obowiązek doskonalenia zawodowego nie będzie jedynie pustym postulatem, ale każdy sędzia będzie musiał podjąć każdego roku wysiłek, weryfikowany zdobytymi punktami szkoleniowymi.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

dr Adam Bodnar
Sekretarz Zarządu

W imieniu Fundacji Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR,

Andrzej Krajewski
p.o. Prezesa Zarządu